Дигитална библиотека 2.0 – какви са потребителските изисквания и очаквания?

Радка Калчева
Регионална библиотека “Пенчо Славейков”
Варна

По определение

Дигиталната библиотека (DL - Digital Library) е библиотека, в която колекциите се съхраняват в дигитален (цифров) формат, различен от книжния вариант, микроформите или друг формат, и които са достъпни посредством компютър или друго електронно устройство.

Информационните потребности

- варират в широки граници;
- удовлетвореността от услугите, предлагани от DL е свързана както с количеството така и с качеството на съдържанието в тях;
- с възможността съдържанието да бъде управлявано;
- DL могат да бъдат подобрени, ако поддържат интерактивност (взаимодействие) на ниво социално общуване.

DL трябва да

- насърчават приноса и участието на потребителите;
- използването и повторната употреба на материалите;
- прегледа, оценката и свързаността им на различни нива.

Характеристики, допринасящи за успеха на DL

- използваемост на данните;
- качество на колекциите;
- предлагани услуги;
- производителност на системата .

От гледна точка на дизайна

три са социологическите предизвикателства пред изграждането на един успешен социо-технически сайт:

- окуражаване на участието на потребителите;
- насърчаване на социалното общуване ;
- промотиране на видимостта на хората и тяхната активност.

Характеристики на DL

РЕСУРСИ

- *Формат* - вид/формат на ресурса;
- *Откриваемост* - може ли ресурсът да бъде открит през Интернет търсене (Google, или друга търсачка);
- *Качество* - качество на наличните ресурси в различни сайтове;
- *Повторна употреба* - повторна употреба на материалите и използването им в други ресурси.

Характеристики на DL

СИСТЕМНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

- *Фактори, влияещи на използваемостта на сайта*
  - Лесна навигация – организация на съдържанието съобразно стандартните схеми за подреждане на съдържание;
  - Добре организирано търсене - визуално добре организирани полета за търсене;
  - Интерфейс – отнема малко време за ориентация и използване;
  - Асоциации в съдържанието.

Характеристики на DL

СИСТЕМНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

- *Фактори, влияещи на участието на потребителите*
  - Лесно участие - не отнема много време на потребителите.

Характеристики на DL

СИСТЕМНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

- *Персонализация*
  - Персонализиране на съдържанието;
  - Организиране на ресурсите в потребителски списъци – създаване на персонална колекция от съществуващи ресурси;
  - Контрол на достъпа до ресурсите.

Характеристики на DL

АНГАЖИРАНОСТ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- *Мотивация да използват сайта*
  - Качество на ресурсите;
  - Количество на ресурсите;
  - Възможност за коментари, анотации и рецензии;
  - Експертно участие;
  - Критична маса – достигане на определена големина на базата данни;
  - Спестява време.

Характеристики на DL

АНГАЖИРАНОСТ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- *Мотивация да участват*
  - Признание от общността;
  - Подобряване на качество на ресурсите.

Характеристики на DL

АНГАЖИРАНОСТ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- *Награди и поощрения*
  - Признание от общността;
  - Изграждане на репутация.

DL 2.0. е комбинация

от три различни (базови) елемента – R, S и U

- Resource – Ресурс
- Service – Услуга
- User – Потребител

Архитектурата на **DL** 2.0. зависи от релациите между тези три елемента.

Ресурс-Услуга-Ресурс {RSR}

- Организация и връзки между ресурсите;
- Асоциации между отделните елементи;
- Лесна навигация;
- Търсене;
- Количество и качество на съдържанието;

Ресурс–Услуга–Потребител {RSU}

Една от основните характеристики на **DL** 2.0 е идеята, че потребителите имат ключова роля

"Лекота на приноса

"Използваемост

Потребител-Услуга-Потребител {USU}

- При този тип релация връзките и интеракциите между потребителите позволяват създаване на виртуална социална среда, което е желано от повечето потребители.

- Все повече сайтове в интернет зависят от форумите или блоговете като средство за споделяне на информация в голям мащаб.

потребителите могат да се разделят на три категории:

- ***нови*** потребители
- ***завърнали*** се потребители
- ***активни*** потребители

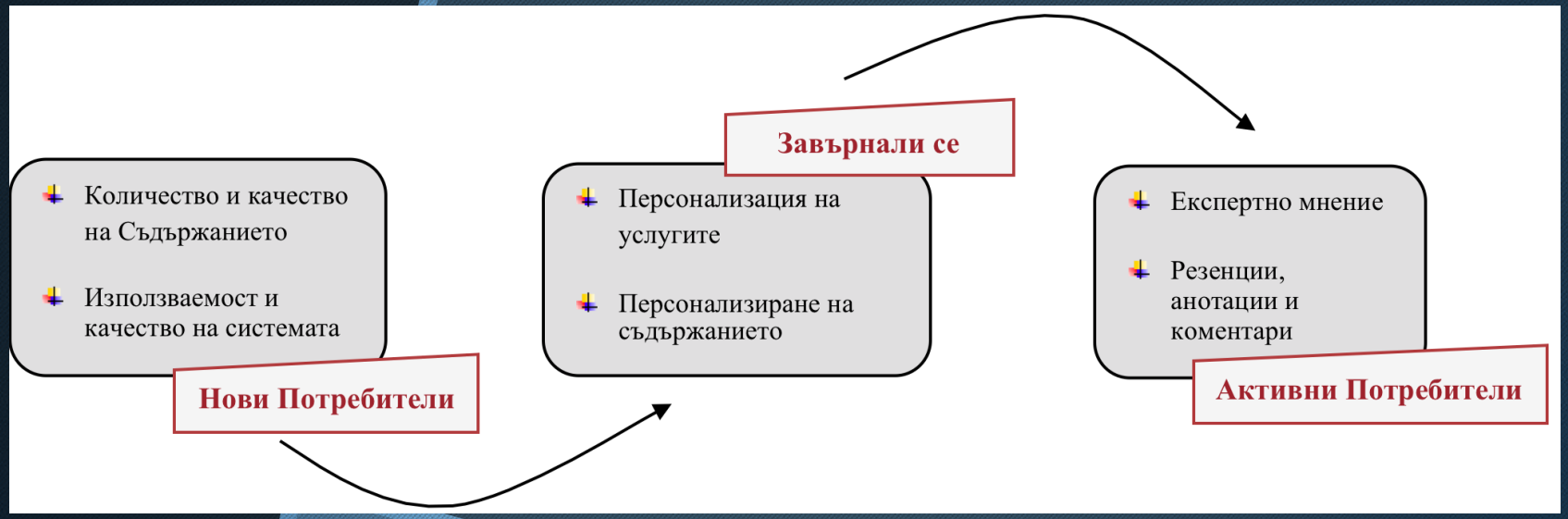

DL 1.0 vs DL2.0

ЕЛЕМЕНТ	DL 1.0	DL 2.0
STREAM /поток от данни/	Метаданни към ресурсите	Метаданни, обогатени с коментари, рейтинги, ревюта, отзиви и др. - участие на онлайн общността
STRUCTURE /структура/	Ресурсите, принадлежащи към определена колекция или тема, организирани в списъчен вид	Ресурсите, притежават крос-референции, свързващи различните колекции и атрибути
SPACE /адресно пространство/	Не поддържа множество адреси	Поддържа многослойна архитектура. Слоевете могат да поддържат множество точки на достъп, свързани с адресното пространство (напр. хронология на периодичността)
SOCIETY /общност/	Не поддържа задачи, ориентирани към потребителските групи	Поддържа съвместна работа на групи, общности, а също така и индивидуален режим на работа
SCENARIO /сценарий/	Предлаганите услуги, включват: • търсене • разглеждане • индексиране	Предлаганите услуги включват: • персонализация • добра организация и потребителски ориентирана навигация • фасетно търсене • рейтинги, базирани на популярността • коментари и мнения • етикети (тагове)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Налага изводът, че **Дигиталните библиотеки** са отворен организъм, който се нагажда към променящите се нужди на потребителите и трябва да е готов да отговаря на техните изисквания.

В този контекст **DL** е необходимо да предлагат услуги, които обвързват потребителите и ресурсите, и които създават ползотворни сътрудничества

Благодаря за вниманието!

kalcheva [at] libvar.bg